Jiří Z e m a n (Hradec Králové)

DOCENT VLADIMÍR KOBLÍŽEK SEDMDESÁTILETÝ

Koncem letošního roku se dožívá sedmdesáti let pracovník Katedry českého jazyka a literatury Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové doc. PhDr. Vladimír Koblížek, Ph.D.

Narodil se 22. prosince 1944 v Lomnici nad Popelkou. Rodové tradice, které sehrály v jubilantově životě velkou roli, vedly do Podkrkonoší a Českého ráje. Zájem o historii a jazykovou situaci tohoto kraje projevil již na základní škole v rodišti a posléze na Střední všeobecně vzdělávací škole v Nové Pace (1959–1962): mezi jeho učitele zde patřil mj. dr. Jaroslav Machytka, přední český didaktik a literární teoretik působící od roku 1960 na královéhradeckém Pedagogickém institutu (pozdější Pedagogické fakultě). Po maturitě (1962) jubilant rozvíjel své zájmy při studiu českého jazyka a dějepisu na pražské FF Karlovy univerzity. Ovlivnili jej A. Jedlička, K. Svoboda, F. Vodička, z historiků pak zejména F. Kutnar, pod jehož vedením

vypracoval diplomovou práci. Její téma – vývoj plátenictví v druhé polovině 18. století v Podkrkonoší – vychází z rodinné tradice: řada generací z otcovy i matčiny strany se živila tkalcovstvím. Upravená verze práce byla později publikována.[1)]

Po promoci (1967) přišel V. Koblížek do Hradce Králové, s nímž spojil další svůj život. Přes dvacet let (1968–1989) působil jako středoškolský profesor na Střední průmyslové škole strojnické. V tomto období začal publikovat své první články, v nichž se zabýval regionální historií Podkrkonoší. Výzkum vyústil v rigorózní práci o vývoji textilní výroby v severovýchodních Čechách, kterou obhájil na pražské FF UK (1975). Promýšlel však také inovace ve výuce humanitních předmětů: šlo zejména o začlenění informatiky do výuky českého jazyka a literatury.[2)] S tím je spojen jubilantův zájem o češtinu výpočetní techniky.[3)]

Své pedagogické zkušenosti předával V. Koblížek jako fakultní učitel studentům královéhradecké Pedagogické fakulty. Od roku 1987 vyučoval zároveň externě na katedře českého jazyka a literatury, od ledna 1990 zde pracuje jako odborný asistent a později docent, od roku 2012 jako externista.

V. Koblížek ve své pedagogické i vědecké práci spojuje lingvistiku s historií: jeho doménou jsou vývoj jazyka, historická gramatika, dialektologie a onomastika.

Jedním z hlavních témat, jimž jubilant věnoval badatelské úsilí, je čeština období baroka. Na základě studia archivních textů charakterizoval dobovou lékařskou terminologii, užití cizích slov, infinitivů či přechodníků. Řadu podnětů k výzkumu získal při doktorandském studiu na FF UK u prof. A. Sticha: roku 2002 obhájil disertační práci Jazyk česky psaných administrativních textů z 1. poloviny 18. století. V několika studiích se zabýval běžně mluvenými projevy venkovského obyvatelstva severovýchodních Čech počátku 18. století; zajímavá je např. analýza zápisů z výslechů účastníků opočenské vzpoury.[4)] Zaměřil se také na vývoj českého mluvnictví (Fr. Pelcl, F. J. Tomsa, J. L. Ziegler aj.). V prosinci 2006 obhájil na Fakultě

[1)] V. Koblížek, Plátenictví v Podkrkonoší v druhé polovině 18. století. In: V. Wolf (ed.), Z historie podkrkonošského textilu: sborník příspěvků k dějinám textilní výroby v Podkrkonoší, Trutnov 1971, s. 7–77.

[2)] V. Koblížek, Práce s odbornými informacemi při jazykové a slohové výuce v hodinách českého jazyka a literatury na střední odborné škole, Český jazyk a literatura 40, 1989–1990, s. 248–256, 321–326.

[3)] V. Koblížek, Čeština a výpočetní technika (Problematika internacionalizace odborné slovní zásoby). In: J. Jančáková – M. Komárek – O. Uličný (eds.), Spisovná čeština a jazyková kultura 1993, 2. díl, Praha 1995, s. 215–219.

[4)] V. Koblížek, Nářeční prvky v běžně mluvených projevech východočeských venkovanů první poloviny 18. století. In: I. Bogoczová (ed.), Jazykověda = Linguistica 4. Sborník prací FF Ostravské univerzity věnovaný životnímu jubileu prof. PhDr. Jaroslava Hubáčka, CSc., a doc. PhDr. Naděždy Bayerové, CSc., Ostrava 2004, s. 97–102.

humanitních studií Univerzity Hradec Králové habilitační práci České slovo mluvené a psané v proměnách času (Od husitství po národní obrození) a byl jmenován docentem.

Zájem o rodný kraj vedl V. Koblížka k zájmu o onomastiku.[5] V centru jeho pozornosti je diachronní pohled na antroponyma. Zabývá se proprii v dílech gramatiků barokního období: sleduje, jak vlastní jména vymezují, kategorizují, vysvětlují dobovou etymologií a zařazují k deklinačním typům.[6] Podnětná je komparace zpracování rodných jmen a jejich hypokoristických podob v Jungmannově Slovníku česko-německém a Gebauerově Slovníku staročeském.[7] Pozornost jubilant věnuje také hydronymům severovýchodních Čech: cenný materiál, který získal při vedení diplomantů, čeká zatím na zpracování. Podílel se na organizaci 3. onomastické konference a 5. semináře Onomastika a škola, který se uskutečnil v Hradci Králové v roce 1993: redakčně připravil sborníky příspěvků.[8] Od roku 1995 je členem Onomastické komise.

V. Koblížek se věnuje i dalším tématům, zejména českému pravopisu a jeho vývoji, jazykové a stylistické stránce vybraných děl starší české literatury, a to nejen baroka, ale také 19. století (B. Němcová, A. Jirásek). Početné jsou příspěvky o regionálních autorech severovýchodních Čech a jejich díle;[9] jsou publikovány převážně v regionálních vlastivědných sbornících (Od Ještěda k Troskám, Rodným

[5] V. Koblížek, Hypokoristické podoby rodných jmen ovlivněné dialektem podkrkonošské oblasti. In: R. Šrámek – J. Bartůňková – V. Koblížek (eds.), Onymické systémy v regionech, Hradec Králové 1995, s. 83–88.

[6] V. Koblížek, Propria v několika gramatikách barokního období. In: L. Olivová-Nezbedová – R. Šrámek – M. Harvalík (eds.), Onomastické práce 4. Sborník rozprav k sedmdesátým narozeninám univ. prof. PhDr. Ivana Lutterera, CSc., Praha 2000, s. 220–231; V. Koblížek, Vlastní jména v díle Böhmische Sprachlehre Františka Jana Tomsy. In: H. Kneselová – I. Kolářová (eds.), Vlastní jména v mluvnicích češtiny a v tradicích českého mluvnictví, Brno 2001, s. 45–50; V. Koblížek, Vlastní jména v mluvnici Jana Václava Pohla. In: S. Pastyřík – V. Víška (eds.), Onomastika a škola 8, Hradec Králové 2008, s. 435–442.

[7] V. Koblížek, Rodná jména a jejich hypokoristické podoby v Jungmannově Slovníku česko-německém, Naše řeč 78, 1995, s. 31–35.

[8] J. Bartůňková – R. Šrámek – V. Koblížek (eds.), Onymische Systeme. Zusammenfassungen Der Beiträge an der III. tschechischen onomastischen Konferenz und an dem V. Seminar „Onomastik und Schule“ (12.–14. 1. 1993 in Hradec Králové), Hradec Králové 1993; R. Šrámek – J. Bartůňková – V. Koblížek (eds.), Onymické systémy v regionech. Sborník příspěvků z V. semináře „Onomastika a škola“, konaného 12.–14. ledna 1993 v Hradci Králové, Hradec Králové 1995.

[9] Např. V. Koblížek, Pohádkový hrdina v díle Josefa Štefana Kubína, Zlatý máj 37, 1993, s. 73–76.

krajem) a konferenčních materiálech. Několik desítek hesel připravil pro třídílný slovník spisovatelů Chrudimska.[10)]

Bohatá je jubilantova popularizační činnost. Připravil přednášky pro učitele i širší veřejnost (např. v Městském muzeu a galerii v rodné Lomnici), publikuje v denním tisku, několik let připravoval jazykové koutky pro královéhradecké studio Českého rozhlasu. Je autorem početných recenzí a zpráv o lingvistických akcích.

V. Koblížek se nikdy nevyhýbal ani práci ve vědeckých organizacích a fakultních funkcích. Z nich připomeňme, že v letech 1997–2001 byl předsedou královéhradecké pobočky Jazykovědného sdružení.

V. Koblížkovi přejeme hodně radosti a spokojenosti jak v pracovním, tak i soukromém životě.

10) J. Kučera _ J. Zeman a kol., Spisovatelé Chrudimska 1–3, Hradec Králové 1999, 2001, 2003.